LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

EU:n tulevat rahoituskehysneuvottelut LVM:n näkökulmasta (E 73/2025 vp)

Emma-Leena Kemppainen, Marjukka Vihavainen-Pitkänen, Silja Pasanen

1.10.205

Komission ehdotus monivuotiseksi rahoituskehykseksi 2028-2034

- Komission ehdotus perustuu unionin poliittisiin painopistealueisiin eli kilpailukykyyn, turvallisuuteen, vähähiilistämiseen, kestävään kehitykseen ja taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen
- Tavoitteena aiempaa yksinkertaisempi, poliittisia prioriteetteja paremmin vastaava sekä joustavampi kehys
- EU:n kilpailukykyä edistävä ja kilpailutettu rahoitus on koottu komission ehdotuksessa uuden kilpailukykyrahaston alle
- Liikenteen rahoitus useamman instrumentin alla

Kilpailukykyrahasto

- Komissio ehdottaa uutta laajaa kilpailukykyrahastoa, jolla rahoitettaisiin useiden nykykehyksen ohjelmien toimia (esim. Horisontti, InvestEU, Digitaalinen Eurooppa, CEF-digirahoitus, Euroopan puolustusrahasto, tuleva Euroopan puolustusteollisuusohjelma EDIP, Euroopan avaruusohjelma, LIFE-ohjelma, EU4Health -ohjelma)
- Avustus ja takausmuotoista, mutta myös sekarahoitusta (blended finance) ja riskirahoitusta. Kilpailukykyrahaston toimeenpanon alle myös innovaatiorahasto
- Rahaston yleisenä tavoitteena olisi vahvistaa Euroopan kilpailukykyä, erityisesti strategisilla aloilla ja EU:lle kriittisissä teknologioissa koko rahoituksen elinkaaren ajan.

Kilpailukykyrahasto

- Rahastolla olisi neljä politiikkaikkunaa;
  1) puhdas siirtymä ja teollisuuden hiilestä irtaantuminen 67,4 mrd. € (kiinteä hinta vuoden 2025 tasossa 58,7 mrd. €)
  2) terveys, bioteknologia ja biotalous 22,6 mrd. € (20 mrd. €)
  3) digitaalinen johtoasema 54,8 mrd.€ (48,5 mrd. €)
  4) resilienssi, puolustusteollisuus ja avaruus 130,7 mrd. € (115,7 mrd. €)
- Euroopan kilpailukykyrahastosta tuetaan puolustus-, turvallisuus- ja avaruusinvestointeja, ml. kyberturvallisuus
- Kansallinen kannanmuodostus on käynnissä, kilpailukykyrahastosta tullaan laatimaan U-kirje lähiviikkojen aikana

Suomen keskeisimmät kannat kiky-rahastosta LVM:n asioiden osalta

- *Suomi pitää muun muassa tekoälyratkaisuja, suurteho- ja kvanttilaskentaa, siruteknologiaa sekä 6G-teknologiaa keskeisinä murrosteknologioina, joita tulisi tukea tulevassa rahoituksessa. Tähän kytkeytyen EU-rahoituksen kohdentamisessa tulisi huomioida myös EU:n digitaalisen infrastruktuurin kehittämiseen ja kyberturvallisuuteen liittyviä tarpeita.*

- *Suomi tukee komission ehdotusta avaruuden ja puolustusasioiden kokoamista yhdeksi kokonaisuudeksi. Yksityiskohtaisempi kannanmuodostus edellyttää muun muassa rahoituksen keskinäisen kohdentamisen yksityiskohtaisempaa tarkastelua ja arviointia.*

Liikenteen rahoituksesta

- Liikenteen rahoitus jakaantuisi MFF-ehdotuksen mukaan nykyisestä poiketen ainakin kolmeen eri instrumenttiin aiemman yhden sijasta ja ne olisivat osittain päällekkäisiä:
  - Verkkojen Eurooppa -ohjelman (CEF) lisäksi ainakin jäsenvaltiokohtaisesta suunnitelmasta (NRP) ja kilpailukykyrahastosta.
- CEF-ohjelmasta rahoitettaisiin pääasiallisesti vain jäsenvaltioiden rajat ylittäviä ja yhteisiä hankkeita yleiseurooppalaisella liikenneverkolla (TEN-T). Muut TEN-T-verkolla sijaitsevat kansallisesti merkittävät hankkeet voitaisiin rahoittaa jäsenvaltiokohtaisesta NRP-suunnitelmasta. Liikenne olisi lisäksi mainittu kilpailukykyrahastossa mm. jakeluinfran ja digitalisaation osalta.
- Kansallinen kannanmuodostus on käynnissä, CEF-asetuksesta tullaan laatimaan U-kirje lähiviikkojen aikana

CEF III asetusesitys

- Verkkojen Eurooppa –ohjelmaa koskeva asetusehdotus annettiin osana MFF-pakettia
- Kokonaisuus 81,4 mrd. € (kiinteä hinta vuoden 2025 tasossa 72,3 mrd. €), josta:
  - liikenteeseen ja sotilaalliseen liikkuvuuteen yhteensä 51,5 mrd. € (45,6 mrd. €)
    - josta sotilaallisen liikkuvuuden osuus 17, 7 mrd. € (15,7 mrd. €)
  - energiakohteisiin 29,8 mrd. € (26,5 mrd. €)
- Lisäystä kautta linjan: Sotilaalliseen liikkuvuuteen ehdotettu määräraha yli kymmenkertainen verrattuna kuluvaan rahoituskauteen.
- Ohjelmassa aiemmin mukana ollut CEF-Digital sisältyisi uuteen kilpailukykyrahastoon.
- Liikenteen osalta CEF-ohjelman painotus:
  - jäsenvaltioiden rajat ylittävissä hankkeissa, satamissa, sekä sotilaallisen liikkuvuuden hankkeissa sotilaallisen liikkuvuuden käytävillä.
  - Lisäksi rahoitusta voidaan kohdentaa myös toimenpiteille, jotka tähtäävät mm. älykkään, resilientin, hiilettömän ja kestävän TEN-T-verkon kehittämiseen.
- Asetus hyvin yleisellä tasolla - tarkempi määrittely tapahtuu CEF-työohjelman valmistelun yhteydessä
- Rahoituksen kohdentaminen nykyiseen verrattuna fokusoidumpaa.
- Suomen haasteena ns. yleisen liikennerahoituksen osalta sijainti unionin itälaidalla, jossa rajat ylittäviä yhteyksiä vähän.

NRPP – National and Regional Partnership Plan = Kansallinen suunnitelma

- Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio, maatalous, maaseudun ja merialueiden hyvinvointi ja turvallisuus 946 mrd. €.
- Suomen NRP-suunnitelmien kokonaissaanto olisi 8,6 mrd. €, josta 6,9 mrd. euroa yleisallokaationa. Tästä 4,4 mrd. maatalouden tulotukeen, 1,4 mrd. sisäasioihin ja 2,6 mrd. ensisijassa koheesioon ja muihin kansallisen ohjelman tarkoituksiin.
- Rahoitusta myönnettäisiin jäsenvaltio-kohtaisissa kansallisissa ja alueellisissa suunnitelmissa asetettujen tavoitteiden ja välitavoitteiden saavuttamisen pohjalta.
- Jäsenvaltiokohtaiseen rahoitukseen sisältyisi uutena painopisteenä puolustus ja lisäksi siitä rahoitettaisiin kansallisia (jäsenvaltion sisäisiä) liikennehankkeita.
- Rahoituksen kohdentumisesta liikenteeseen ei vielä näkymää. Kohdentuisi TEN-T-verkon toimeenpanoon kansallisten hankkeiden osalta sekä investointeihin vihreään ja digitaaliseen liikenteeseen. Mahdollisesti rahoitusta myös TEN-T-verkon ulkopuolelle, kuten kaupunkiliikentee-seen ja alueelliseen liikenteeseen.
- Suomi korostaa maakohtaisten suositusten ei-sitovaa luonnetta osana NRP-suunnitelmia.

Suomen olennaisimmat kannat:

- *Erityistä huomiota tulisi kiinnittää Suomen ainutlaatuiseen asemaan itäisenä ulkorajavaltiona ja samalla EU-budjetin nettomaksajana.*
- *Suomi katsoo, että Euroopan liikenneinfrastruktuurin olisi jatkossa edistettävä entistä tehokkaammin liikenneverkon kaksikäyttöisyyttä, edistäen unionin kokonaisturvallisuutta, erityisesti sotilaallista liikkuvuutta. Rahoituksessa tulisi huomioida Suomen saavutettavuuteen ja asemaan EU:n ulkorajavaltiona liittyvät erityishaasteet.*
- *Suomelle on keskeistä, että sotilaallisen liikkuvuuden rahoitusta kohdennettaisiin Euroopan turvallisuuden ja puolustuksen kannalta kriittisimpiin kohteisiin, etenkin itäisen etulinjan maille.*
- *Suomelle on erittäin tärkeää, että tulevalla rahoituksella voitaisiin vastata mahdollisimman laajasti sekä sotilaallisen liikkuvuuden kansallisiin että rajat ylittäviin tarpeisiin yhtenäisellä ja nyt esitettyä korkeammalla EU-rahoitusosuudella. Tämän lisäksi Suomen tavoitteena on, että myös muihin kuin sotilaallisen liikkuvuuden liikennehankkeisiin sovellettaisiin yhtä, yhtenäistä EU-rahoitusosuutta.*
- *Sotilaallisen liikkuvuuden osalta Suomen keskeisin tavoite on, että tulevaa rahoitusta voitaisiin kohdentaa siirtymään yleiseurooppalaiseen raideleveyteen.*
- *Liittyen kilpailukykyrahoitukseen Suomi tunnistaa kansallisten, maansisäisten verkkojen kehittämisen merkityksen Euroopan kilpailukyvylle, mutta korostaa rahoituksen markkina-ehtoisuutta.*

Rahoituskehysehdotus LVM:n näkökulmasta

- Suomen ennakkovaikuttaminen tuottanut tulosta:
- Liikenteen rahoitus nousee merkittävästi ja pitää sisällään Suomelle tärkeät kohteet (ml. sotilaallinen liikkuvuus)
- Digitalisaation entistä vahvempi painottaminen näkyy rahoituksen kasvuna nykyiseen rahoituskauteen verrattuna.
- Kilpailukykyrahasto sisältää merkittäviä investointeja tulevaisuuden kannalta keskeisiin murrosteknologioihin
- Kehysehdotuksen kokonaistaso liian korkea

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

Kiitos

emma-leena.kemppainen@gov.fi
marjukka.vihavainen-pitkanen@gov.fi
silja.pasanen@gov.fi